

Motion till riksdagen 2020/21:3487

av **Lars Hjälmered m.fl. (M)**

Handel utvecklar världen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för ökad tjänsteexport och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla insatserna för svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta en aktiv roll för att se till att EU stöder WTO och driver på för en modernisering av organisationen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna för privata aktörer inom exportrådgivning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga bort sårbarhet i infrastruktur för export och import och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om e-handelsdirektivet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydliga regler för geografiska ursprungsbeteckningar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa nödvändiga frihandelsavtal och liknande villkor med Storbritannien efter brexit och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frihandel och protektionism och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett handelsavtal mellan Europa och USA och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra och utveckla den inre marknaden i Europa och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att identifiera och tillvarata handelspotentialen för Sverige efter corona och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dra lärdom av analyser gällande Business Swedens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja etableringar av industriell verksamhet i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla den svenska livsmedelsexporten samt dra lärdom från tidigare satsningar på området och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja export av svensk effektiv klimatteknik och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av hur fler gränshinder mellan de nordiska länderna kan rivs i syfte att öka handeln mellan länderna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är starkt beroende av handel med andra länder. Hälften av Sveriges ekonomi är kopplad till import och export. Exporten från Sverige är dessutom beroende av varor och tjänster som importerats. Att en vara exporteras från Sverige betyder de facto inte att den är enbart svensk. Så mycket som 40 procent av exporten från tillverkningsindustrin har i själva verket producerats i andra länder. Därför bör fokus ligga på den samlade handeln. Mer fri handel och mindre protektionism är bra för Sverige.

Under det gångna året har Sverige och världen drabbats av coronakrisen. Krisen har satt fingret på såväl beroende som sårbarhet som kommer med handeln. I krisen blev det tydligt hur beroende Sverige är av leveranser av exempelvis skyddsmaterial till vården som produceras i andra länder. Även transporternas betydelse blev tydligt.

Vidare har Sverige länge tjänat mycket på EU:s inre marknad, dit runt tre fjärdedelar av vår handel går. Dock uppstod stora problem med den inre marknaden under coronakrisen, inte minst då olika former av gränshinder för material och personal sattes upp inom unionen och mellan dess medlemsländer. Slutsatser från coronakrisen är att vi måste fortsätta arbeta för frihandel i världen, värna fungerande transporter och återupp-
rätta EU:s inre marknad.

Före coronakrisen fanns problem med protektionism. Världshandelsorganisationen WTO fungerar exempelvis inte på det sätt man skulle önska. Protektionismen får olyckligtvis stort genomslag i stora, viktiga länder som Kina, Indien och USA. Få länder inom EU delar Sveriges grundläggande syn på frihandel och öppenhet.

De problemen finns kvar och är sådana som Sverige kommer att behöva fortsätta arbeta med även efter coronakrisen. Utöver enskilda ståndpunkter i sak, som exempelvis minskade tullar på olika varugrupper, bör en viktig svensk prioritering vara att nationellt värna stödet för öppenhet och frihandel som finns brett i det svenska samhället.

Skapa förutsättningar för ökad tjänsteexport

Exporten av varor och tjänster är nära sammankopplade. Exempelvis har industriprodukter ofta omfattande tjänsteinnehåll såsom mjukvaror. Tjänstesektorn har också växt rejält över tid.

Runt en tredjedel av Sveriges utrikeshandel består av tjänster. Av den totala tjänsteexporten går drygt 50 % till andra EU-länder. Den inre marknaden måste fungera lika bra för tjänster som för varor. Därför måste hinder undanröjas så att tjänstesektorn blir helt integrerad.

Totalt sett har tjänstehandeln växt i högre takt än varuhandeln de senaste decennierna, vilket bland annat beror på teknikutveckling och digitaliseringens framväxt med nya möjligheter. När handeln gör det möjligt att köpa och sälja via internetsajter och digitala marknadsplatser finns potential för fler företag att handla internationellt. Inte minst gäller det för mindre företag.

Inom EU ska det vara en fri rörlighet. Vi kan konstatera att rörligheten fungerar bättre för varor än för tjänster. Det ligger i svenskt intresse att den inre marknaden för tjänster och digitala tjänster stärks. Fler sektorer bör omfattas av tjänstehandel såsom välfärdstjänster, för att ge möjlighet för svenska aktörer inom välfärdstjänster håller internationellt sett hög klass att växa internationellt. Regeringen bör ges tillkänna att de bör initiera ett arbete inom EU för en ökad tjänstehandel samt på lämpligt sätt återkoppla till riksdagen.

Svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar

Globalt upphandlade FN under 2019 varor och tjänster för över 165 miljarder kronor, varav endast 0,16 procent upphandlades från Sverige. Det är en andel som vida understiger Sveriges andel av FN:s budget. I nuläget levererar Sverige främst medicinsk utrustning och laboratorieutrustning, fordon samt utbildnings- och städmaterial. På tjänstesidan levererar Sverige tjänster inom administration, bygg och ingenjör samt transport.

Sverige är en stor bidragsgivare, men hittills har väldigt få svenska företag varit med i upphandlingarna. De som haft rätt förutsättningar har dock gjort intressanta affärer. Många handelskamrar har genom åren byggt kompetens- och resurscentrum för svenska företag som vill börja sälja till FN. Sverige behöver skapa förutsättningar för svenska företag att delta i, och konkurrera på en jämn spelplan om, internationella upphandlingar.

Modernisera WTO

Världshandelsorganisationen WTO befinner sig i kris. Länder är oense, protektionism får stort genomslag och USA blockerar frågan om domartillsättning för att uppnå förändring i hantering av sakfrågor och regelverk. För stora länder i världen kan man klara sig bättre i denna handelsmiljö genom stora egna marknader och genom att i kraft av ländernas storlek utöva olika former av påtryckning i exempelvis förhandlingar och handelstvister. För mindre länder som Sverige saknar vi dessa möjligheter och vi är dessutom väldigt beroende av vår handel med andra. Tillgänglighet till andra marknader är liksom likvärdiga spelregler samt minskade eller borttagna handelshinder avgörande för svensk ekonomi.

Ett viktigt svenskt intresse är att få WTO att fungera. Formellt är det EU som företräder medlemsländerna inom WTO. Men det förminskar inte Sveriges roll. Sverige bör inom EU ta plats för en rimlig linje avseende reformering av WTO liksom att bilateralt driva för landets viktiga frågor. Givet frågans vikt är det rimligt att riksdagen ger

regeringen tillkänna att de för Sverige bör ta en aktiv roll för att EU stödjer och driver på för en reformering och modernisering av organisationen.

Privata aktörer inom exportrådgivning

Moderaterna vill gärna i högre grad bygga utförandet av de näringslivsfrämjande åtgärderna på privata kvalitetssäkrade aktörer utanför myndighetskretsen. Dessa aktörer skulle exempelvis kunna utses genom att kvalitetskrav ställs och projekt och insatser sker i konkurrens mellan varandra. Myndigheternas, statens, uppgift skulle på detta sätt i huvudsak begränsas till att utifrån de politiska målen sätta allmänna ramar och fatta inriktningsbeslut för insatser och för kvaliteten på genomförare samt att följa upp resultaten, kontrollera att medlen använts på avsett vis och medverka till att förbättringar tillvaratas. I arbetet bör även erfarenheterna från Riksrevisionens granskning av de regionala exportcentra från 2019 tillvaratas.

Infrastrukturfrågor

Transporter av såväl människor som gods är som ett blodomlopp i vår ekonomi. De är nödvändiga för att människor ska kunna ta sig till jobbet eller för att varor ska kunna nå en kund. Coronakrisen har under det senaste året också visat på en del av sårbarheterna i transportsystemet. Fungerande transporter, där alla transporter nyttjas och inte ställs mot varandra, är helt avgörande för återhämtningen efter coronakrisen, för svensk konkurrenskraft och för att vi ska kunna ta vår plats i världshandeln.

Flera viktiga uppgifter inom transportområdet behöver lösas. Arlandas roll i Norden behöver utvecklas, Göteborgs hamns position som Skandinaviens naturliga godsnav måste säkras. Transporterna måste säkerställas i hela landet. I planeringen av åtgärder inom infrastrukturområdet bör man analysera hur olika åtgärder påverkar näringslivet och svensk konkurrenskraft.

EU:s e-handelsdirektiv

EU:s inre marknad är betydelsefull för Sverige. Ungefär 75 % av vår handel går till den inre marknaden. Samtidigt kan vi se att det finns stora möjligheter att utveckla marknaden. Coronakrisen resulterade i fler gränshinder och det finns fortsatta problem med tjänstehandel och den digitala inre marknaden.

Inriktningen bör vara att främja en digital inre marknad med övergripande, gemensamma regler, borttagande av särregler i olika länder samt att EU inte som huvudregel ska försöka reglera sönder marknader utan istället ha som ledstjärna att Europa måste ta en position i världen visavi exempelvis Kina och USA. Uppkoppling och avreglering bör vara ledstänger i arbetet liksom rimlig reglering av datahantering.

Geografiska ursprungsbe-teckningar

Inom EU finns regler för så kallade geografiska ursprungsbe-teckningar. I flera delar är det rimligt att en leverantör är tydlig med en varas ursprung eller egenskaper. Det är inte minst tydligt vad gäller jordbruksprodukter. Å andra sidan finns en utveckling där värdekedjorna inom allt fler områden blir allt mer komplexa. Vi anser att tydliga regler

bör kunna användas som upplysning och argument i en försäljning, men samtidigt får inte sådana regler landa i ökad protektionism. Det bör finnas rimliga regler och en samlad, rimlig reglering. Vidare är det angeläget att regeringen säkerställer att befintliga och eventuella tillkommande regler inte innebär ökad protektionism. Olika initiativ för detta bör övervägas.

Frihandelsavtal med Storbritannien efter brexit

Storbritannien är i process att lämna EU. Formellt skedde ett utträde den 31 januari 2020 och under 2020 sker förhandlingar mellan Storbritannien och EU om ett avtal som ska reglera den framtida relationen. Ambitionen är att ett sådant avtal ska vara klart vid årsskiftet 2020/21.

Att Storbritannien lämnar EU är problematiskt för Sverige. Viktiga värden som frihandel från efter deras utträde mindre tyngd inom EU. Mellan Sverige och Storbritannien finns dessutom omfattande band. Många företag verkar i båda våra länder såsom läkemedelsbolaget AstraZeneca och transportföretaget Stena Line. Därtill arbetar många briter i Sverige och tvärtom. Sammantaget kommer dessa relationer att bli sämre och krångligare efter utträdet.

Det ligger i svenskt intresse att relationerna med Storbritannien efter utträdet blir så goda som möjligt. Det handlar om exempelvis att säkerställa tillgång till marknader och rörlighet för medborgare. Dessa viktiga intressen bör säkras såväl inom EU som jämte Storbritannien.

Mot protektionism – ta fram en agenda för fri handel

En öppen och fri handel är viktig för Sverige. Dessvärre kan vi efter coronakrisen se fortsatta och till och med ökade problem med protektionism. Det gäller inom såväl EU som inom WTO.

De flesta förstår att ett mindre land som Sverige inte kommer att få igenom alla krav eller önskemål kring handelspolitiken. Men, det fråntar inte att vårt land har en roll att spela. Det kan handla om att skapa bilaterala band med andra länder, på olika sätt visa vad mer frihandel betyder för ekonomi och välbefinnande eller att ta fram konkreta förslag på reformer av WTO eller andra organ. Sverige behöver här ta ett kliv fram. En agenda för fri handel bör tas fram.

Handelsavtal mellan Europa och USA

Handeln är viktig för Sverige. Fler handelsavtal är per definition bra för vårt land. Färre handelsavtal och fler gränshinder kan vara direkt skadligt för svenska företag och svenska jobb.

Det har under en lång tid förhandlats om ett handelsavtal mellan EU och USA. Hinder för att komma i mål har funnits på båda sidorna av Atlanten. Problem att ta detta vidare ska självklart inte underskattas. Å andra sidan är det viktigt att betona att ett avtal mellan EU och USA skulle betyda väldigt mycket för ekonomin och jobben för båda parter. Ett sådant avtal skulle dessutom kunna vara agendasättande globalt för exempelvis standarder. Därtill skulle en axel inom handeln mellan EU och USA kunna vara ett avgörande verktyg för att hålla tillbaka baksidan av kinesiskt inflytande i världen.

Sverige bör på olika sätt försöka bidra till att ett handelsavtal mellan EU och USA ska kunna slutas. Regeringen bör intensifiera ett sådant arbete samt på lämpligt sätt återkoppla till riksdagen.

Utveckla EU:s inre marknad

Merparten av den svenska exporten går till EU/EES-området. Att den inre marknaden är öppen och fungerande säkrar jobb runt om i Sverige. Uppstår hinder blir det problem för svenska företag. Under coronakrisen har vi sett hur hinder mellan EU-länder lagts till. Det är rimligt för att möta en allvarlig pandemi men långsiktigt oönskat då ekonomin i Europa tar skada. En angelägen uppgift efter coronakrisen är att återupprätta funktion och förtroende för den inre marknaden.

Tillvarata Sveriges potential efter coronakrisen

Coronakrisen har slagit hårt mot Sverige och världen. Som en direkt effekt har företag och jobb förlorats. Utveckling som pågått har accentuerats, exempelvis digitaliseringen inom handeln. Olika länder och regioner har kommit att drabbas väldigt olika. Världen kommer till del att se annorlunda ut efter än före coronakrisen. Det är viktigt att se hur Sverige kan identifiera och tillvarata potential för handel efter coronakrisen.

Dra lärdom av analyser gällande Business Sweden

Business Sweden är en viktig aktör för svensk handel. Företaget har en omfattande närvaro i många delar av världen och många kunniga medarbetare. Deras främjandeuppdrag är liksom investeringsfrämjandet viktigt.

Flera delar av handelsfrämjandet har varit föremål för diskussion, utredningar samt genomgång av Riksrevisionen och andra aktörer. Det är viktigt att lärdomar dras från dessa analyser. Sverige behöver ett förstklassigt främjande av handel. Mål och medel för att fullfölja uppdraget bör göras tydligt.

Etablering av industriell verksamhet till Sverige

Sverige är ett land med en stolt industriell bakgrund. Åtskilliga globala koncerner inom områden som läkemedel, fordon, stål och skog har sin bakgrund och hemvist i Sverige. Vi har dessutom en stor potential att öka näringslivet i Sverige, få fler industrier att etablera sig här.

Inom energipolitiken finns en syn inom gröna och röda partier att försöka sätta ett tak på energianvändningen. Det är dåligt på flera sätt, bland annat skulle ett sådant tak i praktiken innebära att Sverige skulle tacka nej till att nya företag etablera sig här. Vi är av motsatt uppfattning. Vi vill att fler företag startas i Sverige. Vi skulle gärna se att fler energiintensiva industrier väljer Sverige som bas. Sverige är ofta ett föregångsland ur hållbarhetssynpunkt och därför finns också stora miljövinster om företagsetableringar sker i vårt land. Sverige bör främja att fler industrier etablerar sig i Sverige.

Livsmedelsexport

Sverige har en omfattande livsmedelsproduktion. Hela livsmedelskedjan har utvecklats rejält under ett par decennier. Sverige är idag ett framstående land på mat och matlagning. I vårt land finns fler såväl mindre som större företag som lyckats väl med export till andra länder. Drycker och dryckesproduktion har under det senaste decenniet utvecklats på ett imponerande sätt. Våra möjligheter att öka exporten är också goda. I arbetet bör erfarenheter från tidigare satsningar såsom Matlandet dras.

Export av klimatteknik

Frihandel och minskade handelshinder är önskvärt för Sverige. Vi bör använda olika möjligheter som står till buds för att främja den fria handeln. Handeln med varor som är klimatsmarta är en viktig hävstång för den fria handeln. Genom detta kan man såväl ta steg mot en friare handel som att göra nytta för klimatet och miljön. Det finns naturligtvis olika varor som kan vara aktuella, där solceller bara är ett av många exempel. Regeringen bör ges tillkänna att den bör främja handel med effektiv klimatteknik.

Nordiskt samarbete

De nordiska länderna är nära sammankopplade. Många norska invånare arbetar i Sverige och tvärtom. Vår gränshandel mot Norge omsätter miljardbelopp. I Tornedalen knyts Sverige och Finland ihop på ett naturligt sätt. I Öresund är bron en naturlig länk mellan länderna. Det finns stora möjligheter att utveckla handeln och annat utbyte mellan Sverige och Norge, Danmark och Finland. I dag utnyttjas inte den potential som finns med en gemensam strategi för nordiska produkter och tjänster internationellt och att fullt ut få utväxling på arbetsmarknadsregionerna. Ett arbete för ökad handel bör utvecklas och drivas av Sverige bilateralt och inom Nordiska ministerrådet.

Lars Hjälmered (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Lotta Olsson (M)

Helena Antoni (M)